

درسنامه شطرنج

مؤلف : ساسان ربیعی

۸ درس برای ۸ جلسه آموزش

مطالب آموزشی با مثال های ساده و قابل درک

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

درسنامه شطرنج

مقدماتی ۱

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

تألیف

ساسان ربیعی

WWW.ACHMAZSTORE.IR

انتشارات فرزین

میرشناسه	: ربیعی، ساسان، ۱۳۳۶
عنوان و نام پدیدآور	: درسنامه شطرنج: مقدماتی، تألیف ساسان ربیعی
مشخصات نشر	: تهران: فرزین، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	: ۱۵۵ ص.: مصور، جدول
شابک	: ۲۵۰۰۰۰ ریال : 978-600-5017-62-5
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
موضوع	: شطرنج -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Chess -- Study and teaching
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۱۴۴۵/۲۵۴۵ GV
رده بندی دیویی	: ۷۹۴/۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۰۴۷۸۴

فرزین
انتشارات فرزین

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج
درسنامه شطرنج مقدماتی (۱)

تألیف: ساسان ربیعی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: طیف نگار

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

بها: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۵-۶۲-۱۷-۵۰-۶۰۰-۹۷۸-۹78-600-5017-62-5
ISBN: 978-600-5017-62-5

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۲۴۰۶ - ۶۶۱۷۵۸۷۴

WWW.ACHMAZSTORE.IR

فهرست مطالب

۴	پیشگفتار
۵	نماد ها و نشانه ها در شطرنج
۷	مروری بر درس های گذشته
۳۱	درس اول: مات با سوار های سنگین
۴۵	درس دوم: مات با دو رخ
۵۷	درس سوم: مات با وزیر
۷۹	درس چهارم: مات با رخ
۹۵	درس پنجم: آشنایی با ساعت شطرنج و قوانین مربوط به آن
۹۹	درس ششم: مات با دو قیل
۱۱۵	درس هفتم: اشتباهات گسترشی شروع بازی
۱۲۷	درس هشتم: بازی های کوتاه و درخشان
۱۴۷	پاسخ تمرین ها

WWW.ACHMAZSTORE.IR

پیشگفتار

شطرنج که امروزه به عنوان برترین و رایج ترین بازی فکری بشر از آن یاد می شود، برای کودکان و نوجوانان فقط یک بازی نیست، بلکه ورزشی زیبا برای رشد و تعالی فکری آنهاست. از جمله یادگیری شطرنج می توان به بهبود حافظه، توانایی مقایسه و تعمیم نتایج، استقلال فکری و نو خلاقیت و ده ها مورد دیگر اشاره کرد. کتاب پیش روی شما عزیزان، سومین جلد از مجموع چهار جلد کتابی است که توسط اینجانب به نگارش درآمده است و نتیجه سال ها تلاش و تجربه در آموزش شطرنج می باشد. کتاب حاضر، سطح مقدماتی (۱) را شامل می شود که مشتمل بر هشت درس برای هشت جلسه آموزش است.

ACHMAZ
فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

نماد ها و نشانه ها در شطرنج

وضعیت سیاه برنده هست	+ -	وضعیت سفید برنده هست	- +
سیاه وضعیت بهتری دارد	$\bar{+}$	سفید وضعیت بهتری دارد	$\bar{-}$
سیاه برتری جزئی دارد	$\bar{+}$	سفید برتری جزئی دارد	$\bar{-}$
حرکت عالی	!!	حرکت خوب	!
اشتباه بزرگ	??	حرکت بد	?
حرکت مشکوک	?!	حرکت جالب توجه	!?
مات	#	کیش	+
وضعیت مبهم	∞	وضعیت متعادل	=
با داشتن جبران	$\equiv$	گرفتن مهره	x
با بازی متقابل	$\rightleftarrows$	با داشتن ابتکار عمل	†

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مروری بر درس های گذشته

WWW.ACHMAZSTORE.IR

در این درس مروری خواهیم داشت بر مطالب کتاب
درسنامه شطرنج سطح آمادگی ۲ شامل: حمله دوگانه،
آچمزی، کیش برخاست، حمله برخاست، کیش
دوگانه، تساوی و حمله پیکانی.

۱-۱. حمله دوگانه

در این فصل در مورد تاکتیک هایی که قبلاً
یاد گرفتیم، تعدادی تمرین حل خواهیم کرد.
فروشگاه تخصصی شطرنج
حمله هم زمان یک مهره به دو یا چند مهره
را حمله دوگانه می گویند. اگر این حمله هم
زمان با اسب صورت گیرد، آن را چنگال
اسب می نامند.

(نوبت حرکت با سفید)

هرگز برای حمل تمرین سعی نکنید با سر
جواب دهید. خوب فکر کرده و با دقت
چیز را نگاه کنید.

همیشه به کیش ها و مکان های آن
کنید. مثلاً در این دیاگرام شما می توانید
زمان به شاه و رخ سیاه حمله کنید:

موفقیت مانند سایه به دنبال پشتکار
است. پس سعی کنیم در تمام کارها
تلاشمان را انجام دهیم.

و اکنون وزیر سفید باید فرار کرده و دیگر هیچ خطری سیاه را تهدید نمی کند. اما:

1. ♖e4!

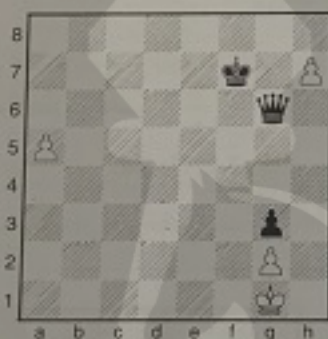
یک حرکت بسیار نیرومند. همزمان تهدید مات در h7 و زیر ضرب قرار دادن رخ a8.

1... g6

سیاه چاره ای به جز دفاع ندارد.

2. ♖xa8

و سفید یک رخ جلو افتاد.

(توبت حرکت یا سفید)

سفید وزیر عقب است اما پیاده اش در حال ترقیع است. پیاده به چه چیزی تبدیل شود؟

1. h8=♔+! ♔g7

2. ♔xg6 ♔xg6

3. a6

سفید در دو حرکت بعدی، پیاده ستون a را وزیر خواهد کرد و سپس به کمک شاه، حریف را به سادگی مات می کند.

همیشه به کیش ها به خصوص در قطر توجه داشته باشید. اکنون یک حمله دوگانه بوجود آمد.

1... ♔g8 2. ♖xe8+

و سفید با رخی که پیش افتاد، به سادگی بازی را می برد.

(توبت حرکت یا سفید)

قبل d3 سفید، خانه h7 را هدف قرار داده است. اما شاه سیاه از این نقطه محافظت می کند. حالا باید ببینیم وزیر سفید چه کمکی می تواند انجام دهد. وزیر از دو نقطه می تواند به پیاده h7 حمله کند:

1. ♖h5

و به خانه h7 حمله کرده اند، اما سیاه به سادگی دفاع می کند:

1... g6

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

1.♙c7+ ♔a6 2.♙xd8±

۱-۲. آجمزی

یکی از مهم ترین تاکتیک ها در شطرنج تاکتیک آجمزی است که در ترم گذشته با شما آشنا شدید. اکنون برای مرور درس های گذشته، تعدادی تمرین آجمزی را با هم ببینیم:

(نوبت حرکت با سفید)

سفید برتری بدست می آورد.

1.♙f4+

با این حرکت، سفید به شاه و اسب سیاه حمله دوگانه انجام می دهد.

1...., ♙c7 2.♙xb4

و سفید یک سوار جلو افتاده است.

(نوبت حرکت با سفید)

فیل g7 و فیل b2 هر دو آجمز هستند.

سفید به سرعت سیاه را مات می کند.

h6+!

فیل سیاه نمی تواند وزیر را بزند زیرا با

b2 آجمز است.

(نوبت حرکت با سفید)

♙g8 2.♙xg7#

سفید بازی را می برد.

۳-۱. کیش برخاست

کیش برخاست یکی از تاکتیک های مهم در شطرنج است. در این تاکتیک، سه مهره در یک مسیر قرار دارند: دو مهره از ما و یک مهره از حریفه اکنون اگر ما مهره وسطی را حرکت دهیم، حمله مهره پشت سر به مهره طرف مقابل انجام می شود که البته یکی از این حرکات باید توأم با کیش باشد.

(نوبت حرکت با سفید)

در این تمرین، رخ سفید و شاه سیاه هر دو در عرض دوم قرار دارند، یعنی اگر سفید پیاده خود را حرکت دهد، شاه سیاه کیش خواهد شد.

1.d4+!

همان طور که مشاهده می کنید، با پیشروی پیاده، مسیر رخ سفید آزاد شده و به شاه سیاه کیش می دهد و پیاده هم به رخ حمله می کند. سیاه چون ابتدا باید شاه را از کیش

(نوبت حرکت با سفید)

را اینجا هیچ آچمزی وجود ندارد. ولی سفید یک تعویض مناسب، شرایط به وجود آمدن آچمزی را فراهم می کند:

1.♞xe5+ ♜xe5 2.♙f4!

در حرکت بعد، سیاه رخ خود را از دست خواهد داد.

(نوبت حرکت با سفید)

باز می برد.

1.♜h3±

خارج کند، در حرکت بعد رخ را از دست خواهد داد.

در این وضعیت، سفید با دو حرکت حریف را کیش و مات می کند:

1. ♖e7+!

یک کیش برخاست عالی! علت این حرکت سفید، جلوگیری از فرار شاه از خانه f8 بود.

1... ♜h8 2. ♖f6#

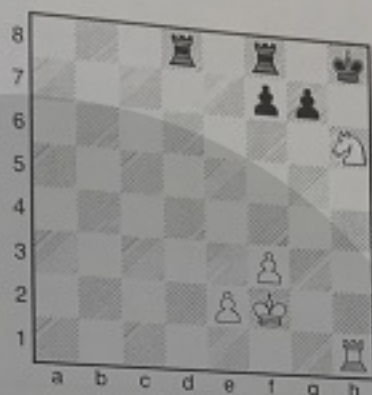

(نوبت حرکت با سفید)

سفید در یک حرکت حریف را مات می کند.

♖f6#

کیش برخاست سفید توسط فیل باید همین خانه شروع شود زیرا نباید از 1... ♜g6 را به سیاه داد.

(نوبت حرکت با سفید)

1. ♖xh7+

در واقع هم کیش برخاست و هم کیش دوپل اتفاق افتاده است.

1... ♜g8 2. ♖xd8

سفید عقب ماندگی خود را جبران می کند.

سفنی با شما

پس از سال ها تلاش و تجربه در رشته
شطرنج و کسب افتخاراتی همچون فهرمانی
جوانان ایران، نفر پنجم اولین دوره مسابقات
جوانان آسیا، نایب فهرمان ایران و عضو تیم

ملی و ... و همچنین نوزده سال تدریس شطرنج به عنوان مربی درجه یک
فدراسیون شطرنج، بر آن شدم تا حاصل تجربیات خود را در قالب یک
مجموعه آموزشی چهارده جلدی و در سه سطح مقدماتی، متوسطه و
بیشرفته به نگارش درآورم تا سهمی هر چند اندک در رشد و اعتلای
هنگام جوان عزیز این مرز و بوم ایفا کنم

این دوره آموزشی به گونه ای تدوین شده تا هم به عنوان خود آموز و هم
جهت تدریس در مدارس و باشگاه های شطرنج مورد استفاده قرار گیرد.
کتاب پیش روی شما عزیزان، سومین جلد از این مجموعه چهارده جلدی
است که سطح مقدماتی (۱) را شامل می شود. کتاب شامل
هشت درس برای هیشت جلسه آموزش است. مطالب
آموزشی با مثال های ساده و قابل درک آموزش داده می
شوند. به دنبال آن، دو مجموعه تمرین جهت درک بهتر و مرور بر
مطالب به عنوان تمرین در کلاس و تمرین در منزل ارائه خواهند شد

WWW.ACHMAZSTORE.IR

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

www.Farzinpub.com

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۴۲۴۰۶

قیمت کتاب: ۲۵۰۰۰ تومان

